

NĂM THỨ NĂM - SỐ 877

MỘT SỐ 5 xu

辛未年三月初五日

NGÀY THỨ

TU 22 AVRIL 1981

GIÁ BẢN	
BỘNG-PHÁP	NGOẠI QUỐC
Mỗi năm . 1.000	1.000
Mỗi tháng . 2.00	2.00
Mỗi tháng . 1.00	1.00
Mua báo phải trả tiền trước lên và mandat gởi cho H. TRẦN-DINH-PHIEN. — Al đông quảng cáo, việc riêng tín thương-nghị trước.	

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

敏

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

Chủ-tịch: Huân Chú-bà
HUỲNH-THÚC-KHÁNGQuản-ly
TRẦN-DINH-PHIENBÁO-QUÁN
Đường Bông-Ba — Huế

Giấy-thép: số 82

Giấy-thép: TIẾNG-DÂN — 82

CHÚ CÙ MÀ NGHĨA MỚI VÀ DANH TỪ MỚI

Theo nhà sinh-vật-học đã khảo-nghiệm: Phẩm hai giống khác mà giao-hợp nhau thì sinh ra quả tốt. **生一** (生) là toàn tốt cả thi chung ta chưa dám tuyệt đối tin chắc, song hai giống đã tiếp xúc thi thế nào cũng có cái giống mới thử ba kia xuất hiện. Đó là theo lẽ tự-nhiên. Văn-tý là một thử-phù hiệu, người đời dùng để gọi tên các vật dụng, chỉ rõ công việc và đạo-dai ý-chí với nhau, nhưng cũng không tránh khỏi cái lè tự-nhiên nói trên.

Nói về văn-minh Đông-phương, hicd như là văn-minh Trung-hoa. Trước kia chưa tiếp xúc với văn-minh Âu-Tây thi bao nhiêu thử-chứ lượng-hình và viết-dọc (右 箕, 左 箕) kia, lưu truyền từ đời Thượng-Trung-cổ cho đến thời-kỷ Cao-dai, chữ nác có nghĩa ấy: nghĩa là dời **Thượng-Châu** Tân-Hán học chữ ấy thế nào, thi dời Minh-Thanh cũng học theo nghĩa như thế, không thay đổi chút nào. Thế mà trên nǎu thế-kỷ lại đây, tức giōng văn-minh Âu-Tây truyền sang phương Đông vía hai giōng văn-minh tiếp xúc nhau mà trong kho văn-tý cũ rich của Trung-hoa, cứ lầu-lầu lượt mà đe ra những danh-từ mới; hoặc chữ cũ liền nhau mà đem ra dùng chỉ vào một cái nghĩa mới, như cách-mạng xã-hội kinh-lê... **革命**, **社会**, **平等**; hoặc chữ cũ nguyên ở riêng mà nay nhập lại thành một danh-từ mới, như đoàn-thể, hiến-pháp trong-lâm-diêm v.v. **团体**, **立宪**, **立憲**...

Những danh-từ mới ấy gần đây đã thành tiếng thông dụng hàng ngày, chính ở xứ ta là một xứ khai-thông muộn trễ, nghe thấy hép hối, mà thử danh-từ ấy thường nghe trước đầu môi mỗi người. Phải, cái đời mới thi công việc trong đời cũng phải mới; công việc đã mới thi những điều xưa nay chưa có mà ngày nay mới xuất hiện, không đặt ra một cái danh-từ mới để gọi nó thi gọi bằng cái gì? Có kẻ nói: Thủ-danh-từ mới ấy cũng như nói: phi-cô, điện-thoại... (飞機, 電話) không lấy gì làm lạ. Nói thê cũng phải, song những tiếng đúng xác như phi-cô là chỉ cái máy bay, điện-thoại là chỉ máy nói bằng điện, si-thay cái tên cũng hiểu được ý nghĩa và công dụng nó là gì. Đến như những tiếng **cách-mạng**, **xã-hội**... thi người minh vǎo đọc luôn hàng ngày mà thử hỏi ý nghĩa và công dụng của nó

Văn Uyển

Từ già-chọn cũ

Khi thật khó trả lời cho phân minh và bao quát được; nói thực ra thi phần đông chưa hiểu lai lịch và chính nghĩa uô là thế nào.

Trước hết phải biết những danh-từ ấy là nguyên-chữ Tàu. Má-mượn chữ Tàu để dùng vào một cái nghĩa mới và đặt ra cái danh-từ mới, lại là người Nhật. (Danh-từ mới này phần nhiều do người Nhật đặt trước). Người Nhật trước cũng học văn-hóa Tàu. Từ lúc Âu-hóa truyền sang phương Đông thi người Nhật lại hối thụ và hoan-nghinh-truoc. Đương-lúc hai giōng văn-hóa mới gặp nhau, bao nhiêu danh-từ mới là do Âu-Tây truyền sang mà trong kho chữ Hán kia, không có cái thành-nghĩa đúng với những điều mới ấy, thi người Nhật bèn dùng chữ Hán mà đặt theo nghĩa mới, để tự dùng trong nước. Cuộc Duy-tan-Nhật-bản làm nên giàu mạnh, công-biệu rõ ràng, khi ấy người Tàu mới tinh-giác-mộng-ngoan-cố ngày trước mà theo chiu Âu-hóa. Có một điều khác: Người Nhật Âu-hóa là trực tiếp, còn người Tàu là gián tiếp; người Nhật học ngay với Âu-Tây mà người Tàu lại học tắt theo Nhật-bản, nghĩa là Âu-hóa mà mượn đường Đông-học di tắt cho tiện. Bởi thế mà bao nhiêu danh-từ do người Nhật dùng chữ Tàu mà dịch nghĩa Tây-học, người Tàu bắt chước dùng theo, dùng mãi thành quen, thành tiếng phô-thông mới, mà không cần bồi-dễn-ngoan-gốc, chỉ dùng theo lối mới mà người nước cùng hiểu là được.

« Chữ đã trải qua ba lần viết thi chữ ó chữ yén cũng thành ra chữ mǎ » **字經三寫，是為馬**. Câu người xưa nói là đúng lắm: Chữ gốc của người Tàu, người Nhật dùng để bách-nghia chữ Pháp chữ Anh chữ Đức, người Tàu trở lại dùng quen, nay lại truyền sang bên Annam ta. Những danh-từ mà trải qua cái vả « tam-sao-thát-bản » **三抄失本** ấy, bảo sao người minh hiểu-thấu được mà khôi-sinh lâm-lạc nò kia.

Ký-giá viết đến đây bỗng sinh ra một mối cảm-tưởng: Người minh ngày trước, cũng học theo văn-hóa Tàu, cũng học-chữ Hán, như người Nhật. Đương-lúc hai văn-hóa mới tiếp xúc nhau, gặp đều mới là mà thuở nay nước minh chưa có, người minh cũng dùng chữ Hán mà đặt ra danh-từ mới như người Nhật. Đại-loại như tiếng

Kiểm-duyệt

Nhớ xem ở số 101, bài: **Một giờ tiếp chuyện với hai nhà du-lịch thế-giới**

Gouverneur Général mà dịch là « Toàn-quyền » 全權, « Résident » mà dịch rằng « Công-Sứ » 公使, theo nghĩa chữ Hán với chữ Tây, chẳng đúng chút nào. Song đó là theo danh-từ sẵn của người ta mà dùng lầm, chẳng nói làm gì. Đến như những tiếng « Lực-lộ » 力勞 (travaux publics), « điện-báo » 電報 (Postes et télégraphes) thi dùng chữ Hán dịch chữ Pháp mà cho dù nghĩa.

Tòa Kiểm-duyệt bô

nước minh đã dùng vào địa-vị liệt-cường như nước Nhật thi những tiếng ấy đã thành ra tiếng thông dụng cả Á-dông như tiếng **kinh-lê**, **cách-mạng**.

Kiểm-duyệt

Minh-Viên

CHUYỆN HAY

Làm quảng-cáo

Một cái đặc-sắc trong thương-giới, công-trường ở bắc vân-minh là sự làm quảng-cáo — hag là nói-nam: là sự rao-hàng. Nói như vậy có người cái, cái rồng rao-hàng là một việc cù-rich, từ khi loài người có cái nǎo dem của mình sẵn có mà dồi lấp dồ minh cần-dùng, thi đã biết rao-hàng. Đầu-bé 6, 7 tuổi dâu, bụng má quâ cam-dung trên rờ ra chợ bán, thi miếng dâ rao: « Ai mua cam-không? » Đó không phải rao-hàng tết-gi? Phải, nhưng Lạc-nhân muốn nói cách rao-hàng lối-mới, theo kiểu kim-thoi-kia.

Dò-tờ bắc-ra: quảng-cáo: đi ngang qua trước nhà, ngồi trên vách-tường: quảng-cáo; chiếc xe hơi chạy qua cái vui, cái gì đó đó xanh-xanh-về trên xe? — quảng-cáo... quảng-cáo cho đèn-não máy-truyền-thanh, náo phim-chop-ảnh, náo-tau-bay, náo-vó-tuyen-điện. Nhưng quảng-cáo đó là vở dương-doanh-nghiep, muôn-thu-lợi được nhiều.

Lại còn cách quảng-cáo để mua danh-khoe khoan-lòe-loet-nữa. Nhưng cái lối quảng-cáo này ở nước-vân-minh cũng có cái lánh-chất-vân-minh. Như v่าวì họ kẽ chuyện-một-chặng-hey-thuat-Anh tên là Willie để cái-dịa-chi của mình, một cách rất mới. Chàng Willie ở tại thành Portsmouth. Nhưng trong inep-uain-cu-chuang, chàng không để tên thành ấy, cũng chàng-dé là xứ-nào, con đường-nào, số-hiện-nào. Chỉ viết cái tên irong-pa ở dưới-viết-máy-chữ-này:

Bắc-og (latitude Nord): 50 độ, 47 phần, 25 tiếu-phân;

Tây-kinh (longitude Ouest): 1 độ, 6 phần, 25 tiếu-phân.

Đó, nêu ai cứ theo cái-dịa-chi ấy mà đe bi-thi không biết-máy-tên-phát-tho-có-dem-tri-nơi-không, nhưng có một điều là chắc là chàng Willie sẽ không phán-nán-về cái-gi-tưởng-đó, vì nhò cái-dịa-chi lối-mới-đó mà khắp-trong-nước-Anh, thi bao-não cũng nói đến tên chàng ta, và không còn-một-ai là không-biết-chàng-nữa.

Yêu-biết đó cũng là một cách làm-quảng-cáo cho cái-tên-của-chàng, nhưng cũng phải-khen cái-tối-quảng-cáo-của-họ. Ở ta cũng làm-chi-ké-làm-quảng-cáo-cho-tên-minh, nhưng họ không-biết-làm-thành-rõ ngó-chưởng-máy-quâ. Họ quâng-cáo-hà-dâu? — cũng-đò-trên-danh-thiếp. Để-chắc-phận-minh, hoặc-lâm-giáo-sư, hoặc-lâm-thông-phân, hoặc-ché-tạo-vật-gi, hoặc-buôn-bán-hàng-gi, đó-là-lâm-cho-người ta-biết-cái-tên-minh-mà-lại-có-ich-cho-công-việc-minh-nữa: *Đến-như-chàng-trên-danh-thiếp-nhưng-là-trong-máy-phân, hán-lâm-việc-chí-chi... thử-hỏi-cái-phân-với-cái-hâm-kia-nó-có-thêm-cái-giá-tri-của-ai-lên-được-không?*

Rồi một cách-quảng-cáo. Còn cái-cách-nữa là cách-quảng-cáo-ở-các-nơi-dó-hội: *đây-không-phải-là-cách-rao-hàng-mà-là-cách-chung-hàng*. Bán-bà-thì-chung-nhưng-mỗi-sản-má-phân, áo-quần-lót-lót; còn-dân-ông-thì-nhưng-là-bà-nhỏ, giày-bằng-tam-sắc...

Cái-lối-quảng-cáo-như-vậy cũng thường-trong-thập-má Lạc-nhân không-rõ-nó-có-hiệu-quả-không. Nhưng-một-hom-ngồi-trong-trường-hát-nó, có-một-ông-có-giá-và-chỉ-một-chặng-thanh-niên-mang-cái-bàng-nà-là-tướng-má-hồi-Lạc-nhân: « Ông-đây-đã-có-đẹp-chưa? ». Từ ngày-hôm-đây Lạc-

DÂN QUỐC TÂY-BAN-NHA

ĐÁ THÀNH-LẬP

Ai thường xem báo, lại dò-jéo

chuyện-nước-ngoài thi chắc-cũng biết-tinh-binh-chinh-tri Tây-ban-nha rồi ben-rồi-bết. Nội-các Primo de Rivera up. Nội-các Berenguer-lén-thu được non-một-sau-chung-sụp-nát. Nội-các Azaor-lên-thi. Nội

các-não-cũng-như-Nội-các-này, ôm-cuộc-chủ-nghia-dọc-tai, còn-vua Alphonse XIII thi nắm-cứng-trong-tay-quyen-chuyen-ché. Trên-con-dường-niên-hòa-dân-Tây-ban-nha vẫn-bước-tới-mà-không-thổi-lui, họ-biết-đò-rằng-chế-dộ-quân-chủ-chuyen-ché, chế-dộ-dóc-tai-không-thích-hợp-với-trinh-dộ-dân-tri-của-họ, mới-nồi-lên-dẩy-loạn, đe-dòi-có-dược-chế-dộ-dào-chủ: chế-này-binh-linh-khô-khổn-loạn, chế-kia-dân-biết-linh, thi-thu-yen-cho-dân-học-sinh-không-hạng-nào-giú-thái-dộ-binh-linh. Xem-nhưng-ti-tuc-hàng-ngày thi ai-cũng-dinh-nhà-rằng-không-chóng-thì-chạy-thế-nào-dân-Tây-ban-nha-cũng-dược-thoả-nghien. Quá-nhien, vò-tuyen-dien-mới-dâng-tin-rông-vua-Alphonse XIII đã-toái-vị, Dân-quốc-Tây-ban-nha đã-thành-lập. Xin-dịch-dâng-rõ-sau-này:

Trước-khi-dân-quốc-thành-lập

Madrid 14 Avril. — Thủ-sự-dò-dốc-Azaor-trong-khi-từ-chức-khuê-va-uân-lên-bởi-ý-kien-ba-người-linh-tu-dâng-lập-hiển-là-Bergamin, Villanueva và Sanchez-Guerra. Nhà-vua-nhận-lời, nhưng-vì-việc-xây-ra-mau-chóng-quâ, quâc-dân-dâng-tin-lập-trong-linh-St-Sébastien.

Nguồn-gốc-sự-tò-chức-và-sự-biên-thiên-của-xã-hội

(7/1p theo)

By Thuyết Feuerbach. — Feuerbach là người Đức và vào cuối-thế-kỷ 18 và đầu-thế-kỷ 19, bâi-dâu-lết-trai-ly-thuyet-của Hegel, rồi-nói-rằng: chính-vật-chất-quyết-dịnh-tu-tu-tu-cho-sinh-vật. Cò-một-thời-dai-loại-vật-không-biết-suy-nghĩ, tien-lên-dần-thoi-dai-loại-vật-có-tu-tu-tu. Mấy-tu-tu-về-thân-thân-về-Chúa-Trời-dều-là-người-già-nên-cá, không-phải-Chúa-Trời-lập-ra-người, mà-chính-người-lập-ra-Chúa-Trời-theo-hinh-tuong-của-người.

Chúng ta-biết-chất-này-mặn, chất-nó-lại, là-nhó-có-ngô-quan, ngô-quan-chẳng-quâ là-vật-cá, thê-thi-chinh-vật-chất-sinh-tri-ra-cảm-giac. Đến-binh-bè-cáu-người, và-loi-vật-khác-nhau, cũng-bởi-vật-chất-ở-ngoài-thay-doi-binh-bè-cáu-người và-loi-vật-vây. Thi-dụ: Dân-Poi-châu-khác-dân-Áo-Châu, vì-thoi-tết-khí-hậu, & Poi-Châu-nóng, người-phải-den. Ta với-mọi-khác-nhau, đến-binh-bè-cũng-tiếng, cũng-chẳng-quâ là-vì-cách-sinh-hoạt-va-khi-hậu.

(Xem 11/1p theo trang-ba)

nhân-môi-khỏi-sự-hữu-một-phân-cái-giá-tri-của-cái-món-quảng-cáo-đây. Lạc-nhân-hiểu-mà-buồn, buồn-cho-cáu-người-deo-và-người-hồi. Lạc-nhân

Trong-cái-tên-mà-phải-nhờ-cái-uglia

顧名思義

Đến-chiều-& Madrid có-tin-dồn-nhà-vua-dâng-bô-di, nhiều-dâm-tu-bộng-ngoài-phó, kéo-nhau-di-riêng và-hát-bài-Marseillaise. Có-hơn-3000-nhười-biểu-tinh-xung-dot-với-cánh-binh-đi-giữa-thanh-phố; có-nhiều-nhân-bị-thương.

Nhà-vua-thôi-vị

Chinh-phủ-Dân-quốc-tam-thời-thành-lập-do-M.Zamora-lâm-chủ-tiến, M.Leroux-ngoại-giao-bộ-lòng-trưởng-M.Quinzana-thủ-quân-bộ-lòng-trưởng, M.Garcio-Prieto-thủ-chinh-bộ-lòng-trưởng, M.Maura-nó-vụ-lòng-trưởng, M.Albor-oz-công-chinh-bộ-lòng-trưởng, M.Caballero-lao-dòng-bộ-lòng-trưởng, M.Baries-tiết-kiệm-bộ-trưởng, M.De-Los-Rios-học-cáu-bộ-lòng-trưởng.

Trong/ngày-hôm-14-Avril-dân-quốc-thành-lập-ở-Barcelone, Saracossa, Cordone, Saül-Sébastien, Huelva, v.v... và-trong-các-tỉnh-nhó-khác.

Đến-budì-chiều-vua-Alphonse-XIII-nhường-lại-quyen-cho-Nội-các-Azaor.

Bà-tước-Romanones-ngoại-giao-bộ-lòng-trưởng-của-nhà-vua-dân-yết-kieu-ông-Zamora-lâm-thời-lòng-thống-nước-Tây-ban-nha-ở-nhà-ông-Marancoc, đe-lương-thuyet-và-giao-quyen-cho-ông.

Lâm-thời-chinh-phủ-dâng-quốc-dự-bi-dâng-nhà-vua-thôi-vị

Có-Cộng-hòa-bay-pháp-phòi-tréra-các-công-sở-kinh-thanh-Madrid.

Đến-6-giờ-40-phút, cinh-quyen-giao-lại-cho-lâm-thời-chinh-phủ-dâng-quốc; các-quan-lòng-lòng-trưởng-mỗi-dâu-về-thy-lam-viec.

U-Barcelona-dâng-dâng-quốc-dự-quyen-hanh-chinh. Các-viên-cuc-sở-buu-dien-dân-cu-lém-giú-ubâ-trong-uong-dieu-bao. Dân-chong-mang-cáu-di-diêu-trong-phò-và-hát-bài-Marseillaise.

Vua-Alphonse-XIII-dâ-tu-biêt-Madrid-di-về-miền-Carthagene.

Ông-Prieto-trò-về-nước-Be-lé, 14 Avril. — Ông-Prieto-tòng-trưởng-bộ-tài-chánh-trong-chinh-phủ-công-ti-đà-lâm-thời-dương-tron-tranh-ở-Be-lé-dược-tin-lập-tu-budì-chiều-trò-về-nước.

Tuyên-cáo-dân-quốc-thành-lập-Madrid-14-Avril. — Dân-quốc-tuyên-cáo-thành-lập-ở-nhà-thi-sanh-Madrid

Lâm-thời-chinh-phủ-công-bố-cho-quốc-dân-biết-một-tờ-tuyen-ogn-nói-rông-hien-cáu-có-một-hien-phap-tum-thời-dê-giám-dốc-việc-nước, trướ-khi-lieu-phap-nhất-dinh-thanh-lập-Chinh-phu-tuyen-bô-ân-xá-cho-cáu-lôi-nhân, dâng-dien-thoại-di-khắp-cáu-nơi-dê-phong-thi-bi-cho-cáu-chinh-tri-pham.

Chinh-phu-tu-chinh-dung-còn-ban-giao-công-việc-cho-chinh-phu-lâm-thời.

ANNAM LỊCH SỰ HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JAB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KÝ

HUẾ

Nước sông Hương ở Huế
có vị trung

Tòa Y chánh mới tìm thấy trong nước sông Hương có nhiều vị trung sinh ra chứng bệnh, nên đã có làm tờ thông tư cho các lò sô và các trường học biết để phòng. Hiện nay ở Huế đã có nơi phát ra bao dịch tả, song chưa hại gì lắm. Tuy vậy, dân sự rất phải nén để phòng cầu thận, mà họ sắp tới nơi rồi.

Một đ đê den dâ hóa tro
Bao Lieng Dân 367 có đăng bài :
Một đ đê den s ở làng Dương
xuân bà (gần làng Đức Đức)... từ
tết đến nay đêm nào bợm cũng vẫn
chết nich (2 rap, con đường
Chaigneau vào tối làng xe cộ đi về
soi đêm).

Ngô thay! đêm 17 avril vừa rồi,
độ lắc 9 giờ ngon lùn & dầu nồi lên
lè iêu mít mít, trong một khắc đồng
bồ dâ hóa ra tro, may sao không
lụy lây cho mấy nhà chung quanh;
biên đê dụng rệp khéo thay vào, thế
lá nay cũng còn nguyên bài rap...

Dông phong
QUẢNG BÌNH

Xin hỏi

Kính-mừng

T. L.
QUẢNG-TRỊ

Duôn gió bê mảng
Nguyên ở làng Tường ván, thuộc
hàng An-cú, phủ Triệu phong
có bạn tài hào, nhất là cha
con Nguyễn Văn Lãm, mấy lâu
nay thường nhúng nhảy dân
nhèo, như là vụ mua đê chiếm
đất ruộng công của dân mà
lâm ruộng ta; dân kêu ca,
lấy lại được một ít ruộng. Vì vậy
bạn tài hào kia lấy làm căm tức,
để bụng chực cơ hội để trả thù.

Nay vừa nhoa nhíp có truyền
đơn nên có kẻ va bão rằng dân làng
Tường ván làm cộng sản, nên
quan có phải người về xét nhà, tuy
không tìm thấy tang vật gì可疑, song
cũng bắt 6, 7 người giải giam
cứu xét. Có một cô mà cả nhà chức
trách nêu đê là: trong số người
đã bắt ấy, toàn là người nguyên khí
trước có dứng tên kiện với phe tài
hảo về khoản ruộng kia.

Cỗng bay quan trên có xét thẩm
nội khõ linh, mà mình oan cho dân
nhưng thiện không? Ái nhau

Cũng là một cách lợi dụng lòng
mến tin của người mình

Ở Bình định lúc này có hai
người Án độ dìu người. Chúng nó
tự xưng là thầy tu gác giòi. Một hôm
ký giả thấy chúng xem tướng cho
một người. Đầu tiên chúng nó đưa
ra một lò sô, trên có viết 20 con
sô, rồi bảo người nọ lý ý chí lấy
một số. Người nọ chỉ số 19. Chúng
lại hỏi tên tuổi, rồi bảo đưa ra 2000,
lấy bạc ấy chỉ vào số 19, giờ lên
trên. Lò sô chỉ đó rồi thiền một cái
bô bắc vào tai, đoạn bảo người nọ
dưa bàn tay cho chúng xem. Xem
một hồi rồi cung nói: - Lò sô tay lối
tướng đẹp, học giỏi, làm ra của,
song hơn hai năm nay, làm ăn thất
bại, hay đau ốm, buồn rầu lo nghĩ,
là vì có người ghen ghét lấy tóc
rụng hoặc lấy dấu nén chèo mình
bị trù éo với ông thần Annam cho
nên thế a và bảo người nọ đưa ra
25\$ để chúng ta cung cho khôi phục
lão da. Người nọ kinh ngạc:
cứng lại sợi già xuống, cái doi
25\$ để cho 2 đao phu; người nọ
nhận biết không cứu, khi ấy cuống
mõi bô.

Cai thà doan lùa người của bọn
tùy túng Án độ này là thế, bá con
ta sô có cái óc mèo tinh, chắc không
kết lâm nướt bị lửa.

Theo lão
PHAN RANG

Lý trưởng nhúng nhảy

Năm ngoái lý trưởng lang Bác an,
tổng Đắc oban, dạo Ninh Thuân
la Nguyễn đức Thảo lên làm
lý trưởng, dụng thế ý quay
tiêu hết 80000 hương lâm của lang,
lại dùng tên vay 120000 của Phan
Huyền rồi cũng chia tay nhau. Sau
cô vụ cung sô rát giấy treo cõi
y nhau do duồng gió bê mảng, dọa
người này Âu 2, 3 cuộc, nuoc kẽm
kết nêm mủi đong.

Dau trong lang có 2 là đơn tố cáo
tội quan rõ mà chưa thấy xét xử.

Vay mung quan trên xét cáo.

Dau lang

BẮC-KÝ

Tòa Thượng thẩm xử lại hai
vụ cung sản

Hôm vừa rồi, tòa Thượng thẩm Ha
nội đã xử lại hai cái án Cung sản: Một
cái ở Sơn Tây và một cái ở Ninh
binh.

VỤ SƠN-TÂY

Vụ Cung sản này đã xử tại tòa
An Đài tại cấp ở Sơn Tây, có 12 người
bị cáo bị án từ 5 năm tù đến 20
năm tù.

Những người này bị cáo về tội:
lập ra riêng hội học sinh Đông
dương s, lập chi bộ Cộng sản và
định xui họ thuyên bố công.

Tòa Thượng thẩm đem ra bối rối,
Trần văn Lai nhận là trước có vào
V. N. Q. B.

, dâng V. N. Q. B. tan rồi,
thì về ở Sơn Tây, không có chi bộ
Cộng sản nào cả. Trần quang Nghiem
cũng nói rằng đã đến nhà Lai chơi
nhiều lần, có giúp Lai làm việc và
cô phát thê trước mặt Lai nữa. Còn
những người khác đều chối cả.

Tòa nghe Trang sư cãi rồi hoãn
đến hôm sau mới tuyên án.

VỤ NINH BÌNH

Vụ này chỉ có một người là
Nguyễn Văn Bảo, tức Nguyễn Văn

Huu, tức Laurant, can tội lập một
lò sô bị giao thiệp với các người
các mèo và định tuyển truyền
chỗ nghĩa qua khích. Tòa án Ninh
binh phạt 3 năm tù, 10 năm quản
thúc.

Trước tòa Thượng thẩm, Nguyễn
Thái Bảo cũng chối hết mọi tội.

Tòa nghe Trang sư cãi rồi cũng
hoãn chua tuyển án.

NAM-KÝ

Điển chủ với tá điền

Vừa rồi bà Lê quang Hiền ở Tân
phu Trung (Sader) bị một người tá
điển của bà hành thích. Ai cũng biết
lúc này tình hình kinh tế rất không
hoàng, các tá điền vì thế phải xin
với các diện chủ hoành động lúa
ruộng. Bà Lê quang Hiền đối
với tá điền qua gắt go. Ai không
dùng lúa cho bà thì bà chuối mang
ján tê. Vì thế một người tá điền lấy
lém đánh bà bị thương nát đầu.

(Theo T. L.)

Cháy nhà ở xóm Tré
Ở đường Boulevard Gallieni,
ngay dâng trước mặt hàng chúa
với rong, và dê dò phu tùng của xã
tày, có một dãy phần nhiều là nhà
tranh, cửa sổ truyền & đóng lâm.
Người ta gọi xóm ấy là xóm Tré.

Mười hai giờ khuya ngày hôm 9
Avril, lúc thiên hạ đương
ngu, bỗng dâng lửa vùng bát chay
len, giờ càng bát lèn, từ 12 giờ
đến 3 giờ lửa càng cháy mạnh
vì chỗ đó người ta bán giá ty.
và chúa điền điền nhiều. Ai cũng
biết giá ty, và điền điền là bài thử
lâm mỗi tối cho lửa, nên với rồng
cố sức chúa, nhưng cũng không
được công hiệu cõi lâm.

Hiếm có ấy lại cõi sô nước,
nên với rồng p. ái đai mất bết nứa
giờ đồng hồ. Dầu sự ai nấy lo thoát
tuân, còn già vịt heo cút, túi dus
nhau mà chạy ra đường, hay chun
vào đồng lúa. Trong lác lõn xóm
những người ta nói có lẽ hai đứa con
nhặt cõi 4, 5 tuổi chạy ra không
kip đến bị thiệt mạng. Dám chay này
là đám to nhứt ở Saigon làm cho
2000 người không có nhà mà ở lanh
cảnh rất là túc thâm lâm. Nguyên

nhân chưa ai rõ vì đâu.

AI MUÔN ĐI COI PARIS?

Nhân dịp đầu xuân ở Kinh-Đô Paris, câu lạc bộ khai KIANH-KÝ có tổ chức/một
cuộc thi lịch rết lớn, bắt kỳ dân ông hay dân bà, ai muốn đi thi, nộp KIANH-KÝ
cũng nhận lệnh. Mùa những người đi với M. KIANH-KÝ thi có lời nhiều lầm, vì
M. KIANH-KÝ đã thương lượng với các hang tau, xe lửa và Hotel-Restaurant ở Paris
tìm giá tiền thuê re cao để chơi bài thang (hay là một tháng thi lái sỏi giá tiền
tuong) & trong và ở ngoài Paris cung với tiền tàu từ Saïgon hay Tourane tới
Paris để chứng nhận sau:

Hàng nhất hai bảng	.....	2650\$
Hàng nhì	.....	1700,
Hàng ba	.....	1000,
Hàng tư entre-post	.....	850.

Cuộc đấu khéo của thuộc địa này rất là lò lò, người nào có tiền chót đánh
sông điện cần đi col, dịp này là có kết sự khôn khéo cả trong thế giới. Ai chưa có
giấy thông hành cứ gửi thư hỏi tiệm chụp hình KIANH-KÝ sẽ chỉ cho mà xin hay
là lấy giòm, cho cũng được.

Ái không sô tên một lần thi trước khi xung lò hãy trả quá nửa phần tiền cũng
được.

Khi đi lò và thi qua Paris vẫn có người của tiệm KIANH-KÝ thông báo và
tay đã lò đã lo ebđ áo chô ngô 10 lô và chỉ dẫn đi chơi.

Có ba chuyện đì dò chứng thang năm, tháng sau và tháng bảy ai đi tháng nào,
sinh nhật chỗ trước lì ra là một tháng bay là ai muốn đi riêng không cần người, dân
đường cõi lò và khô hời Hải-phong Marseille không mà thôi thi đi tháng nào cũng
được.

Hàng nhất hai bảng đê chứng	.....	17 680 francs
Hàng nhì	.....	12 680 —
Hàng ba	.....	7 900 —
Hàng tư	.....	4 550 —

Ái muôn bài thang điều gì có viết họ cho

M. KIANH-KÝ
54 đường Bonnard Saigon

LỊCH LÀ GI?

(Tiếp theo)

Nói về dương lịch
hôm nay tiêu chuẩn của lịch
ở các nước không đồng nhau,
nên có nhiều thứ lịch. Lấy thái
đông làm tiêu chuẩn thì gọi là
dương lịch (calendrier solaire). Lịch
pháp của phương Tây ngày xưa rất
là phồn loạn. Lịch pháp của La
mã khi kiểm quốc (Hy lạp xin nói
sau) định mỗi năm 365 ngày, chia
ra 10 tháng. Tháng tháng trước May
tên tháng mà gọi, tháng sau năm
trở đi là May số mục mà ghi (Mar
tius, Opallis, Majus, Junius là tên
tháng, Quintilis là tháng thứ năm,
Sextilis là tháng thứ sáu, September
là tháng thứ bảy, October là tháng
thứ tám, November là tháng thứ
chín, December là tháng thứ mười).
Theo lịch ấy thì một năm sai với thời
gian của địa cầu di chuyển thái
dương đến hơn 60 ngày, nên không
nhưng không thể gọi là âm lịch
mà cũng không gọi là dương lịch
được.

Về sau, đến đời vua La-mã, Numa
mới thêm vào hai tháng, tháng 11
tên là Januarius, tháng 12
tên là Februarius. Số ngày
trong tháng toàn là số lẻ, hoặc 27,
hoặc 29, hoặc 31 ngày. Cá năm có
354 ngày. Song theo lịch ấy thì thời
gian một năm vẫn còn sai với thời
gian của địa cầu xoay một vòng
quanh mặt trời, cho nên thời tiết,
đêm mùa kinh thường không biến đổi.
Việc này làm cho lịch Julian
được 4 năm chậm sau lịch
Julian. Song nỗi cho tinh mật thì
mỗi 4 năm theo lịch Julian hơn
hết 11 ngày. Ngày 1 tháng 1
năm 1582, nhà vua La-mã
hết 11 ngày, và bắt được 11 ngày.
Tuy nhiên, sau 320 năm
thì cũng được 1 ngày. Hiện nay,
lịch Grégorien mới thực hành được
400 năm nên cái chê sai đó chưa
đến bường mấy.

3 là ngày xuân phân, mà đầu năm
1582 mặt trời lại đi qua phân điểm
vào ngày 11 tháng 3, thê là sai
mất 10 ngày. Do đó, Giáo hoàng
cú đốc là Grégoire mới chế định
lịch mới gọi là Calendrier Grégorien,
hiện nay các nước đều dùng lịch

HÀN-VIỆT TỬ-BIỂN: dương la
HỘI BA VĂN DẠM TỬ - GIÁ ĐẶC BIỆT:
Hàng lô 7500 - Hàng thường 6500
Nhận mua trước đặt cọc 1500
Đào-duy-Anh, Huế

DRAGÉES

Vermisuge

RUDY

SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh
sán lái rất thần biếu, và làm cho
người ta trở nên trắng嫩. Người
lớn coi rất đều đàng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán
tại các hàng thuốc ở Saigon và các
hàng ngành ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE

(L. SAUERBAK)

119-123 rue Colletat - SAIGON
(là hàng thuốc đáng tin cậy.
lao lèp đê hơn năm thục năm
rồi).

Nylon tay cái của đàn
ông đàn bà khác nhau

Một nhà đại học Giáo thô nước
Mỹ đã nghiên tra 830 cái tay, xác
định theo số phô thông, ngôn tay
cái của đàn bà dài hơn ngôn tay
đàn ông thì ngôn tay dưa dài hơn
ngôn tay cái. Ở phô, các bâc công đồng
cái dài như thế nên nhiều bà năm
cục ghen chét cứng, không chịu
buông ra, làm cho nhiều ông cũng
không buông.

(Còn nữa)

Dòng Hải

Cuộc đấu xào dầu trộc

Một ông già trộc đấu bão hầm
cái đấu trộc một
ngàn đồng

Tin Đồng kính, ngày 3-4-31-Hội
Ngõc đấu cạnh quang định đến ngày
5 mờ một kỷ hội lớn. Hội ấy phát
biểu, xuất phẩm ấy có một người
đi buôn dâ 77 tuổi, ay trước
ngày hội ấy, bộ đầu của
mình hoặc có xây ra sự lòn thương
gi, ông ta xuất ra một ngàn đồng
bảo hiêm để bảo hộ cái đấu trộc
sạch sẽ sảng sỏi không còn môt cái
lòng.

Người Mỹ hay có chuyện - ngõng
người Nhật nay cũng thế, không lẽ
gi cuộc Âu hóa mau thành công!

Plantation STI Pleiku

Hiệu nâu dâu, chè nước hoa dâu thơm

VIEN-ĐÈ ĐỒNG-HÓI

Giấy thép :

VIENDE DONGHOI

Dâu Khuynh - Diệp

Nước Sông - Hương

Dâu Ba - Cỏ

Nhuỵ Trâm-Huê

Mười-Thương

Bón-Mùa

Bệnh đau lưng, nhứt xương, té mỏi

SÉ TIÊU MÂT

nur các ông các bà dùng thường thuốc Bô-

HUYẾT-KHU-PHONG hiệu THAM-THIỀN-BƯỜNG

Cứ trước bữa ăn uống một chén nhỏ

